

Telj: 412.710

12 Decembrie

ACCIDENTE CU MUNITIUNI GĂSITE

Se păstrează încă în mintea și sufletul nostru grozăvenia războiului cel mare care s'a năpustit ca o urgie cerească asupra țării românești. Pe pământul săsău nouă moștenire dela Traian și Decebal, s'au semănat 800.000 de morminte proaspete, pe bolta cerului au căzut 800.000 de stele ce -au tras cu dungile lor luminoase, drumul a tot atâta suflete către viață veșnică, spre Impăratia Cerească, la dreapta tronului sfânt.-

Cu râuri de sânge rogu și cald, s'a scris în cartea de aur a țării românești cele mai glorioase și mai strălucitoare pagini, de neîntrecut eroism și de jertfe neperitoare, de către acei care pe front, răpuși de gloante și schije, sau dincoace de front, ucisi de boala și lipsuri necrujătoare, și-au sacrificat viața pe altarul scump al patriei și pentru îndeplinirea idealului sfânt.-

Unirea acestui popor într'un mănușchi a costat atât de mult, anii 1916-1918 au însemnat atât de mari sacrificii din partea noastră, încât rămânenim înmărmurîți atunci când auzim, că se găsesc oameni care să nescotească statonicia granitelor României acolo unde le-așezat dreptatea istorică și se găsesc între ei noștri suflete înstrăinate, care să zăpăcească mintile românești și să bage ură între fiii același neam, dezbinându-i.- S'a întins oare vălul uitării, așa de repede, ca după 15 ani numai, să nu ne mai aducem aminte de părinții și de frații ce și-au lăsat trupurile pe câmpurile de bătaie și să uităm atâta neonorociri și focul iadului prin care am trecut?.-

Sutele de mii de cruci cu care este întuit pământul sfânt al țării noastre, nu înseannă însă prețul întreg al unirii tuturor românilor, căci la ele/s'au adăugat încă multe altele, a multor bărbați, femei și copii ce și-au afiat moartea de pe urmele munițiilor rămase dela război, perdute și imprăștiate pe toată întinderea țării și mai ales prin locurile pe unde s'au purtat bătăliile.-

Indată după război, neonorocirile cu munițiunea găsită s'au ținut lângă. Dela război, până astăzi, aproape zilnic cad,ici, colo, trupuri sfărtecate de schijele obuzelor și grenadelor.-

Munițiunea rămasă în urma războiului, părăsită sau rătăcită prin tranșee, pe câmp sau prin păduri, nu s'a putut aduna de peste tot. Unele obuze trase sau îngropat adânc în pământ fără să facă explozie, așteptând doar momentul ca cineva să le mîste dela loc și să le cice nească focosul, pentru ca să împrăștie în jurul lor moartea.-

Câmpul de bătaie de eri a fost prefăcut în ogorul măces de astăzi. Tranșeele și gropile săpate de explozia proiectilelor au fost astupate, rețelele de sărmă, printre care se mai găseau rămășițe de porpuri omenești, au fost curățate. Ostagul român, după ce a stropit cu sânge cald țărâna ghiei străbune, schimbând pușca pe plug, a băgat fierul plugului adâng în ogor, storcând din țărâna hrana pentru el și ai lui.- Brazda ogorului scump, mușcată de dintii atâtior voinici ce și-au dat duhuri pe câmpul de onoare, pentru Credință, Neam și Rege, este strâns legată de sufletul nostru. Ea păstrează încă urmele adânci ale războiului grozav și fierul plugului trage afară, din când în când, câte un obuz, focos sau grenadă, iar ceasul rău face ca alte cruce să se adauge necontenit pe pământul românesc.-

Pădurile din regiunea fostului front de luptă ascund și astăzi depozite de munițiuni care nu au putut fi descoperite încă de nimeni. Pădurile ce au luat foc și au ars în primăvara aceasta, faptă blestemată a unor criminali său voitori neamului românesc, au dat îniveală numeroase din aceste depozite, care din cauza căldurei ce le au cuprins au explodat, mărind groaza și îngreunind munca acelora care se osteneau să potolească furia focului destrugător.-

Muniția această veche, rămasă rătăcită din timpul războiului, cu rugina de o muchie de cuțit pe ea, e foarte periculoasă. Proiectile și grenadele găsite au făcut și fac nenumărate victime omenești. Ele sunt formate dintr'un corp de otel sau de fontă, cu o încărcătură de exploziv înăuntru și cu un focos care aprinde explozivul. Focosul fiind numai ușor lovit, obuzul său grenadă exploadează. Percutorul loveste capsa și produce explozia chiar numai atunci când focosul este întors cu capul în jos. Nu trebuie însă să se credă că o clipă, că un proectil, o grenadă, focos sau altfel de munițiuni ce întâmplător se găsesc pe câmp și în pământ, care stănd în ploaie și țărâna sunt mâncate de rugină, după trecere de atâția ani și-au pierdut din puterea lor ucigătoare .-

Acestea sunt grozav de periculoase tocmai pentru că rugina le-a distrus acea siguranță pe care focosul nou o are. O muniție bună este mânuita fără ^{de cunoștori} frică dar muniția ce se găsește rătăcită din timpul războiului este extrem de periculoasă pentru toată lumea. Obuzele ce au fost trase cu tunul și grenadele ce au fost aruncate, dacă au sărit în pământ moale, mlăștinos sau nisipos, nu au făcut totdeauna explozie. Ele au focosul armat, adică perceptorul să sprijină pe capsă putându-se aprinde la cea mai mică miscare.-

Jurnalele ne aduc adesea vestea tristă a accidentelor cu muniții vecne găsite. Accidentele acestea se datoresc în mare parte nu numai întâmplărilor nenorocite, ci și unor gregeli de neertățe oamenilor. Sunt omorâți mulți oameni pentru că voesc să demonteze obuze și grenade găsite din curiozitatea să vadă cum sunt alcătuite, sau căutând pulberea pentru vânăt. Copii trimiși la câmp, să pasă vitele, sau plecați la joacă, nu se mai întorc la sănul părintilor, fiind omorâți sau mutilați de machinele acestea ucigătoare. În jocul lor nevinovat nu-și dau seama că au de afacere cu moartea. Trupurile lor, ^{făcute} sfângiate în bucăți, sunt aruncate în toate părțile. Înima nu se strângă de durere când stirile acestea ajung până la noi. Si nenorocirile cu copii și oameni mari se întâmplă atât de des încât grija de a lua măsuri în potriva lor nu trebuie să întârzie.-

Am văzut o femeie rănită grav de un focos pe care-l avea în casă și de care s'a servit pentru a-și bate un cui în tocul pantofului. Focosul a făcut explozie, rupându-i degetele și lovind-o grav în piept și la cap. Soțul ei păstra focosul, în casă, printre obiectele trebuitoare, deși știa că este încărcat.-

Intr'un sat din Basarabia, un negustor fierar întrebuită un obuz de calibră mai mare ca nicova. Pe nicova aceasta, negustorul a bătut anii de-arândul cu barosul în fierul încălzit, răsucindu-l și întinzându-l, neglijind sărmantul că la pândă, înăuntru, să cu ghiarele întinse spre el moartea. Câteva luni în urmă, gazetele au anunțat că nicova obuz a făcut explozie, a aruncat în aer atelierul și a prefăcut în bucăți pe fierar și pe cei ce se aflau acolo.-

Intr'un loc, 5-6 oameni au fost ucisi de un obuz găsit, pe care unul dintre ei a voit să-l desfacă.-

In alt loc, un cetățean a băgat un proiectil mare în casă pentru ca să-l demonteze, omorându-și în chip infiorător soția și copiii.

Cățiva oameni necăjiți, după o jumătate zi de muncă istovitoare, și-au întocmit un foc bun, într-o groapă aflată lângă ei, pe câmp și s-au așezat să-si pregătească ceva de mâncare. O explozie puternică, a unui proiectil, îngropat acolo, în pământ și infierbântat de căldura focului, a sfârâmat trupurile nevinovate.-

Intr-o pădure, mai mulți lucrători ce se ocupau cu tăiatul lemnelor, au fost omorâți de un obuz.-

O dată s'a găsit un proiectil, de calibră mai mic, neexplodat, înfipt întrunchiul unui arbore. Proiectilul, an de an, a fost îmbrăcat în scorță lemnosă a copacului și păstrat ca pe o decorație. La cea dințăi smușitură, proiectilul a făcut explozie și oamenii au plătit cu viață încercarea lor de a lua copacului ceea ce poate fi era scump și lui.-

Un copil a găsit într-o curte o grenadă ruginită pe care, în trecerea anilor, multă lume o fi dat-o cu piciorul la o parte, fiind luată drept piatră, aşa cum era acoperită cu rugină și țărână. Lovită în focos, grenada a smuls mâna copilului, rănindu-l grav și lăsându-l schilod pentru totă viață.-

Pe marginea unui râu din Moldova, zilele trecute, o grenadă a făcut explozie tocmai când era gata să fie aruncată în apă, pentru prins pește. Grenada a sdrobit mâna și a rănit mortal pe pescarul lipsit de inimă și de minte.-

Sute de nenorociri se întâmplă cu grenadele de prins pește. Grenadele vechi, ruginite, cu focosul defect, din cauza relei păstrări, fac mereu victime printre locuitorii de pe marginea apelor și care vânează cu ele peștele, lucru care este neomenos și opriț de lege.-

Se întâmplă foarte multe accidente cu capsulele detonante. Acestea sunt tuburi mici de arană, infundate la un capăt și încărcate cu un exploziv extrem de sensibil. Dacă capsă este lovită, puțin turtită, sau materia explozivă din interior este ușor sgâriată, capsă face explozie și în cel mai ușor caz, nefericitul imprudent, scapă cu o mâna ruptă. Într'un sat, în aceiași zi, doi oameni s-au rănit grav la mâna, în aşa fel că mâna a trebuit să fie tăiată, pentru că voiau să-și fe-

că din tuburile de aramă, căte o țigareṭă.-

Pe Mureșul înghețat, anii trecuți, au murit cățiva lucrători ce spărgeau ghiată, din cauza capselor detonante.-

Iarna trecută, ne-au sosit în câteva rânduri stiri, despre munitorii care au fost ucisi de dinamita înghețată.-

Și așa nenorocirile cu oameni morți sau schilotiți, din pricina muniției ce întâmplător se găsește pe tot cuprinsul țărei, rămasă pierdută dela ostile noastre, sau cele străine, îngropată sau rătăcită pe câmpii și prin păduri, sau chiar ascunsă de unii cetățeni, numai conținându-se cred că nu este colț din țara aceasta unde tipătul victimelor ce săngerează, să nu fie riscolit, în mintea noastră, părere de rău că omul greu se învăță minte și ugor cade victimă gregelei de a face un lucru ce aduce nenorocirea.-

Este nemaipomenit de dureros, să vezi cum omul și pierde viață dată de Dumnezeu pentru că să și-o trăiască spre binele lui și afănumai dinț-o nebunie de seama sau dinț-o ambiciilor cei înconjoară și o dorință gresită și fără de rost, de a cunoaște și ceace nu trebuie. Și atunci, deși el știe că viață și este în joc, mai vîrtos încă voie să pui la intrecere puterea și curajul, într-o faptă unde omul nu mai are putere, el este așa de mic ca o furnică în fața elefantului, iar curajul nu are la ce-i ajuta. Când este vorba de explozibili și de muniționi încărcate și mai ales de muniționi de acestea rămase pierdute dela război, vechi și ruginite, puterea și curajul nu folosește cu nimic. Ruginiturile acestea ascund în ele o putere neînchipuit de mare. Numic nu e mai grozav decât să ai în față ta necunoscutul cu puteri uriașe. Și toate aceste materiale, așa ruginite și cu sunet de hârb și tinichea, păstrează în ele iadul ucigator ce rupe în bucăți trupul cel mai doritor de viață.-

Oameni în toată firea, care au trăit războiul, care știu ce este un proiectil, o grenadă, un focos, căd necontentit jertfe, mărind numărul morților cu care am răscumpărat întregirea României ; copii nevinovați, striviti și măcelăriți, adaugă cu sângele lor crud la biroul nemăsurat de mare, pe care un dușman de secole ni l-a cerut .-

Iubiți ascultători. În viață de toate zilele puteți avea ocazia să găsiți obuze, grenade sau focoase, pe câmp, în pădure, în grădină sau chiar în curte. Nu umblați cu ele. Dacă le găsiți în șanț, feriți-le cu cea mai mare atenționă. Când au focos, ridicăți-le încet, apucându-le

cu amândouă mâinile aşa fel ca să stea în poziția culcat (orizontal), duceti-le la un loc ferit, pe unde nu umblă copiii sau altă lume și le culcați pe pământ tot cu mișcări incete. Dacă prin apropiere este o mlaștină care nu seacă, săpați acolo o groapă de cel puțin un metru și îngropați-le. Apă și rugina, cu timpul, le va distrugе. Mai bine este însă să anunțați autoritățile : la sate, postul de jandarmi-la orage, circumscriptiia de poliție - pentru ca muniția să fie ridicată de specialiști.-

Persoanele care mai păstrează încă grenade sau altfel de muniții, să le predea de îndată autorităților. Pe zi ce timpul trece, aceste materiale își schimbă starea lor și, într-o bună zi, nenorocirea e gata. Dacă frica că nu au fost predate până acum, vă oprește să faceți aceasta, puneti-le în timp ce nu vă vede nimeni, pe un loc mai puțin umblat, cu inscripția " pericol de moarte ". Anul trecut, pe un loc părăsit, dintr'un cartier al Bucureștului, s'a găsit o movilă de grenade, aduse acolo, peste noapte, de un necunoscut. Nu e mai bine aşa?

O numărătoare care să ne arate exact numărul de vieți pierdute în exploziile întâmpinate cu muniții vechi, rămase dela război, găsite îci și colo, pe locurile de bătaie și pierdute de oştirile în timpul războiului, în cuprinsul cărei, nemar îngrozi. Ne-am dat seama mai bine, că înaintea noastră avem un dușman puternic față de care, trebuie să stim cum să ne purtăm, pentru a ne salva viața.-

Lumea dela sate, să fie mai ales cu mare băgare de seană căci acolo și nenorocirile sunt mai numeroase. Părintii au datoria să-și povătuiască la aceasta copiii.-

Nu este păcat oare, ca numărul de vieți pierdute, în timpul războiului, pentru îndeplinirea idealului sfânt, să fie crescut cu alte vieți nevinovate ? Dacă moartea celor de eri, pe câmpul de onoare, a fost o datorie sfântă și înălțătoare și toti acei eroi, care au înghinchiat pentru vîgnicie cu fruntea în tărâna, sunt trecuți pe calendarul de sfinti al poporului român, sfinti care de dincolo de morănt, întăresc sufletul și brațul străjerilor ce veghează neobosiți la hotările noastre dragi, pentru ca ele să rămână vîgnice ale noastre, moartea acestora de astăzi este fără de folos și datorită gregelilor care întrădevăr se plătesc prea scump.-

Jg. Ioan Costache
chimist - șeful laboratorului de chimie
Pyrotechnia Anuală - București
20.5.1934.